MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Mejju, 2004

Citazzjoni Numru. 241/2003

Francis sive Frankie **Difesa**

vs

Michelle Gauci

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 6 ta' Marzu 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ccelebraw iz-zwieg bejniethom fit-18 ta' Jannar 1986 fil-Knisja Parrokjarli ta' Santa Venera, kif jirrizulta mic-Certifikat taz-Zwieg relattiv li kopja tieghu hi hawn annessa u esebita u mmarkata bhala Dok. "A";

Illi l-kunsens tal-konvenuta nkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza';

Illi l-kunsens tal-attur inkiseb b'qerq dwar xi kwalita tal-konvenuta illi setghet mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Illi ulterjorment il-kunsens tal-konvenuta kien ukoll ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-konvenuta nghata wkoll b'eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi ghalhekk iz-zwieg celebrat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett fil-Ligi ghall-fini tad-dispozizzjonijiet ta' l-**artikolu 19 ta' l-Att Dwar iz-Zwieg ta' l-1975;**

Illi l-istess attur talab lil dan l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi;

1. Tiddikjara li z-zwieg celebrat bejn il-partijiet nhar it-18 ta' Jannar 1986, null u bla effett fil-Ligi, ghar-ragunijiet fuq premessi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici, il-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti a fol. 3 u 4 tal-process.

Rat l-affidavit ta' Francis sive Frankie Difesa minn fol 5 sa fol 8 tal-process.

Rat id-digriet tal-affidavit moghti fid-9 ta' April 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-attur sittin (60) gurnata sabiex jipprezenta l-provi kollha li jista' permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta datata 30 ta’ Mejju 2003 fejn ecipit bir-rispett:

1. Illi, hija topponi li iz-zwieg bejn il-kontendenti jigi ddikjarat null u dan *stante* li ma tezisti l-ebda raguni valida fil-ligi l-ghala ghandu jigi hekk dikjarat;

2. Illi salv’ eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda a fol. 16 u 17 tal-process.

Rat it-talba tal-konvenuta ghall-Ghajnuna Legali datata 7 ta’ Mejju 2003, a fol. 18 tal-process.

Rat id-digriet tal-Qorti datat 7 ta’ Mejju 2003, fejn il-Qorti laqghat it-talba w assenjat lir-rikorrenti bhala difensuri l-Avukat Dr. Vincent Galea u l-Prokuratur Legali Mario Mifsud Bonnici.

Rat il-verbal datat 10 ta’ Gunju 2003.

Rat il-verbal datat 13 ta’ Novembru 2003, fejn inghata digriet affidavit tal-partijiet b’terminu ta’ 30 jum kull wiehed. Il-Qorti nnominat lil Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju biex jiffissa seduta ghal kull parti.

Rat in-nota tal-attur datata 27 ta’ Novembru 2003, a fol 24 li permezz taghha prezenta l-affidavit ta’ Pauline Delia.

Rat is-seduta mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjaru Dr. Kenneth Gulia, a fol 27 tal-process.

Rat in-nota tal-konvenuta datata 15 ta’ April 2004, a fol 28, li permezz taghha prezentat l-affidavit taghha u dak ta’ ommha Particia Gauci.

Rat is-seduti mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Kenneth Gulia, minn fol 35 sa fol 47 tal-process.

Rat in-nota tal- Assistent Gudizzjarju Dr. Kenneth Gulia a fol 48, li premezz taghha gharraf lil din l-Onorabbli Qorti illi

d-difensuri tal-partijiet ddikjaraw li m'ghandhomx provi izjed x'jipproducu.

Rat il-verbal datat 20 ta' April 2004, fejn Dr. Vincent Galea ghall-konvenuta nforma lill-Qorti li l-provi maghluqa. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta' Mejju 2004.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat il-provi kollha prodotti.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i) Provi Prodotti.

Rat l-affidavit tal-attur **Francis sive Frankie Difesa** li jinsab minn fol 5 sa fol 8 tal-process. Rat ukoll l-affidavit ta' **Pauline Delia,** li gie prezentat permezz ta' nota tal-attur, datata 27 ta' Novembru 2003 u jinsab minn fol 25 sa fol 26 tal-process. Rat l-affidavit tal-konvenuta **Michelle Gauci** u dak ta' ommha **Patricia Gauci** li gew prezentati permezz nota datata 15 ta' April 2004.

ii) Principji Legali.

Illi l-attur qed jitlob li z-zwieg celebrat fit-18 ta' Jannar 1986 jigi dikjarat null u bla effett *ai termini* tas-**sub-incizi (a), (c), (d) u (f) tal-Artikolu 19 (1) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi **l-artikolu 19 (1) (a) (c) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:-

Artikolu 19 (1*)* *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(a) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza'";*

(c) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga";*

(d) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".*

(f) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi l-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita' taz-zwieg *o meno* taht dawn l-artikoli separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (a) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** li jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza'.

Illi din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **"Lorenza *sive* Laura Muscat xebba Borg vs Av. Dr. Paul Micallef u P.L. John Privitera noe."** (Prim' Awla - 17 ta' Frar 1988), qalet illi sabiex zwieg ikun invalidat fuq din il-premessa, u cjoe' **artikolu 19 (1) (a)**, il-biza' jrid jkun ta' certu gravita', pero' jista' jkun assolut jew relattiv. Il-biza' tkun assoluta meta tkun tant gravi illi ggieghel bniedem normali jibza' tant illi jidhol fiz-zwieg kontra l-volonta` tieghu. Ezempji ta' dan hu meta jkun hemm theddid ta' qtil. Il-biza' tkun relattiva meta tkun tali li jekk imposta fuq persuna timida jirrizulta f'biza' li hija relattivament gravi u dan ghaliex kollox jiddependi fuq il-karattru tal-istess persuna.

Illi fil-kaz **"Tanya Curmi vs Charles Curmi**, (Prim' Awla tal-Qorti Civili deciza fit-18 ta' Mejju 1988), il-Qorti qalet illi *"in order to be considered as a vice of consent, regard must be had not only to the gravity of such fear, but also to the character and condition of the person subjected to the fear".*

Illi pero', kif isostnu l-awturi ***L. Wrenn***, u **Brown R.** *"there must also be some objective gravity that is at least prudently feared."* Ghalkemm wiehed irid iqis biza' b'mod soggettiv, ma jistax jigi minsi l-aspett oggettiv tal-gravita' tal-biza' li dejjem fl-ahhar mill-ahhar ghandu jittiehed bhala test decisiv.

Illi sabiex wiehed jasal ghal definizzjoni ta' biza' xieraq li wiehed jirreferi ghal dak li gie msemmi fid-decizjoni **"Mary Lourdes Spiteri vs Christian *sive* Cristino Spiteri",** P.A. (F.D.) fis-6 ta' Lulju 1993), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Ghal dak li jirrigwarda l-biza' din tista' tigi definita fi trepidazzjoni jew eccitament kbir fil-mohh li jigi kawzat minn xi ncident jew haga kemm ta' dak il-hin, kemm minn haga li tista' tigri fil-futur. Dan it-tahwid fil-mohh irid ikun tali li jaffettwa l-mohh ta' min qieghed jaghti l-kunsens u li jaghtih biex jevita dak li qieghed jigrilu jew dak li jista' jigrilu".

Illi fil-kawza **"Josephine Drew xebba Cutajar vs Dr. Thomas Abela u P.L. Charles Vassallo noe."** (P.A. (F.D.) fit-12 ta' Marzu 1992), il-Qorti ddefiniet biza' bhala *"dik l-offiza li titwettaq kontra l-liberta', hekk li, precizament minhabba din il-biza', 'quis cogatur ad contrahendum matrimonium".*

Illi fis-sentenza **"Mary mart Gaetano Bilocca vs Gaetano Bilocca",** (P.A. (F.D. – 16 ta' Mejju 1990) il-Qorti qalet illi biza' hija *"the effect, which force, whether physical or moral, induces in the mind of the future spouse".*

Illi l-istess inghad fil-kawza **"Joseph D'Ugo vs Rita D'Ugo"** (P.A. (F.D.) – 28 ta' Gunju 1994), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Il-biza' tirrizulta minn tliet elementi. Fl-ewwel lok, trid tkun gravi; fit-tieni lok, il-persuna li qed jezercitaha jrid ikun kapaci, presumevolment li jesegwixxi dak li qed jhedded li jaghmel; u fit-tielet lok, il-biza' trid tkun il-mottiv principali

ghaliex il-persuna tasal li tizzewweg, biex tevita l-konsegwenzi tat-theddid".

Illi l-kaz u t-talbiet attrici ser jigu issa ezaminati fuq il-premessa bbazata fuq id-dispozizzjonijiet tal**-artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255** u cjoe' jekk il-kunsens ta' wiehed mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-**artikolu 19 (1) (c)** jghid li zwieg ikun null *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga"*. Dina d-dispozizzjoni hi kwazi identika fil-formulazzjoni taghha ghall-**Canone 1098 tal-Kodici ta' Dritt Kanoniku** vigenti u hu evidenti li d-dispozizzjoni fil-ligi taghna giet ispirata mill-istudji preparatorji u mill-abbozzi tal-Kodici Kanoniku gja' ezistenti fl-1981, cjoe' qabel ma l-imsemmi Kodici gie effettivament promulgat. Kif din il-Qorti kellha okkazjoni li tikkummenta fis-sentenza taghha tal-4 ta' Novembru 1994 fil-kawza fl-ismijiet **"Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri"**, l-**artikolu 23 tal-Kap. 255** ma huwiex ta' ostakolu li ssir referenza ghad-dottrina u l-gurisprudenza kanonika bhala fonti ta', u ghajnuna ghall-interpretazzjoni tad-dispozizzjoni in ezami, u dan bhalma l-fatt li ligijiet ta' pajjizi ohra ma humiex parti mill-ligi ta' pajjizna ma hux ta' ostakolu li ssir referenza ghal dawk il-ligijiet u ghall-gurisprudenza ta' dawk il-pajjizi ghall-finijiet ta' nterpretazzjoni tal-ligi domestika.

Illi l-qerq ravvizat fid-dispozizzjoni tal-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap. 255** jincidi <u>direttament</u> fuq l-intellett ta' xi wahda mill-partijiet fiz-zwieg u <u>ndirettament</u> fuq il-volonta' tal-persuna ngannata. F'din id-dispozizzjoni, ghalhekk, dak li jintlaqat direttament mhux il-kunsens, izda l-intellett. Kif jispjega l-gurista ***Jose' Castano***:-

"Il dolo causa direttamente errore nell'intelletto del paziente, il quale <u>ex errore</u> consente. Con la particella ex vogliamo significare l'immediata causalita' dell' errore sul consenso. L'atto di consentire pero' e' atto entittivamente

di volonta". ***(Il Sacremento del Matrimonio, Roma, 1992, p. 357)***. Dan il-qerq jista' jigi kemm minn wahda mill-partijiet fiz-zwieg kif ukoll minn terza persuna. *"In definittiva, quello che conta e che il dolus abbia influsso nel consenso, cioe' che il consenso matrimoniale provenga dall' errore doloso, senza il quale il consenso non sarebbe mai stato espresso"* (op. cit. P. 358).

Illi biex tissussisti s-sitwazzjoni ravvizata fil-paragrafu in dizamina jridu jikkonkorru erba' affarijiet:-

i) il-qerq perpetrat bil-hsieb li wiehed jikseb il-kunsens tal-parti;

ii) li l-qerq ikun incida fuq il-kunsens tal-parti;

iii) li l-qerq ikun jirrigwarda xi kwalita' tal-parti l-ohra; u

iv) li din il-kwalita' tkun tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-attur issemmi wkoll l-**artikolu 19 (1) (d)** li jipprovdi li zwieg ikun null jekk *"vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg"*.

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni, il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita' li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. Li kieku l-legislatur irrikjeda maturita' shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"la piena avvertenza e il deliberato consenso….La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita' di giudizio e la maturita' affettiva…. La maturita' di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all'atto da compiere, agli oblighi essenziali da assumersi e ai doveri cognugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita' affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita' che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta' e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi' una mancanza di consenso libero (immaturita' affettiva) e ponderato (immaturita' di giudizio)" ***(Bersini. F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale (Torino, 1994)**, p. 97.)

Illi l-istess awtur ikompli jispjega li *"e necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazzione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita' intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o ad dirittura mancante, si dovra' ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio. "……..se il soggetto non e' in grado di superare (i) condizionamenti interiori, allora si dira' che la scelta di lui non e stata libera; In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe' col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa' coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei rigwardi della parole"* ***(Pompedda, MF.,*** **Incapacita' di Natura Psichica in**

Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi l-awtur ***Viladrich*** jispjega li:-

"The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" (***Viladrich, P.J.***, **Matrimonial Consent in Code of Cannon Law Annotated (Montreal, 1993*)***, *p. 686).*

Illi l-**artikolu 19 (1) (f)** wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) **u "Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri"** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens".

Illi tal-istess portata hija s-sentenza **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) 1 ta' Frar 2001); **"Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); **"Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u **"Albert**

Grech vs Josette Grech" (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u **"Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi"** (P.A. (RCP) 1 t'Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP).

(iii) APPREZZAMENT TAL-PROVI PRODOTTI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-attur beda' johrog mal-konvenuta meta din kien ghad kellha biss 15 il-sena; jghid li l-istess konvenuta kienet issofri minn dipressjoni *stante* li misserha kien abbanduna lil ommha, u jghid li anke' beda jiehu hsiebha. Pero' jidher li kien jaghmel iktar minn hekk peress li minkejja l-eta' taghha l-istess attur kellu relazzjoni intima maghha u fil-fatt l-istess konvenuta harget tqila wara biss xahrejn li kienet tohrog mieghu meta huwa kellu 29 sena. Fil-fatt l-attur insista li jsir iz-zwieg, u l-partijiet kellhom jistennew sakemm l-konvenuta kellha 16 il-sena sabiex issir dan u kif ghalqet zmienha, sar iz-zwieg fit-18 ta' Jannar 1986.

Illi mix-xhieda tal-istess konvenuta u ommha jidher li l-istess konvenuta ma kinitx riedet li tizzewweg f'eta' daqshekk zghira, izda ma' riditx li trabi t-tarbija wahedha u ghalhekk jidher li kontra qalbha hija baxxiet rasha u zzewget lill-attur, li sadintant kien irranga kollox huwa u pressa sew sabiex isir dan iz-zwieg.

Illi matul iz-zwieg l-partijiet jaghtu versjonijiet konfliggenti tar-relazzjoni taghhom flimkien, u fil-waqt li l-attur jghid li kwazi kien jiehu kollox hsieb huwa ghaliex il-konvenuta kienet ghada zghira u skond huwa ma kienet taf xejn, l-konvenuta min-naha l-ohra tghid li l-attur ma' kellu l-ebda rispett lejha u kien spiss joffendi u jghajjat mal-konvenuta u anke' isawwatha, u dwar dan l-Qorti tirreferi ghall-affidavit tal-konvenuta fejn hija tirrakonta sensiela ta' akkuzi fil-konfront ta' zewgha, akkuzi li assultament juru li l-attur ma kienx jirrispetta la lilha u lanqas il-persuna u d-dinjita' taghha.

Ili fil-fatt *nonostante* li l-istess attur jghid kemm kien jghin lill-konvenuta, u wkoll kemm il-konvenuta kienet ghada zghira, u kienet tkun taht dipressjoni minhabba l-problemi li ghaddiet minnhom meta' kienet tant ta' eta' zghira, xorta

wahda jidher li l-koppja kellha t-tieni tarbija meta l-konvenuta kellha biss 18 il-sena u kellhom it-tielet tarbija wara cirka sitt snin miz-zwieg li pero' sfortunatament mietet mat-twelid taghha u dan ovvjament halla effett kbir fuq –istess konvenuta. Kellhom l-ahhar tarbija fl-4 ta' April 1995 u saditant l-istess konvenuta tghid car u tond li riedet tissepara u l-istess konvenuta ssemmi diversi incidenti ta' vjolenza fuqha u akkuzi ohra sakemm il-partijiet finalment isseparaw.

Illi l-attur jibbazza wkoll l-affidavit tieghu fuq l-istat mentali dipressiv tal-konvenuta u skond huwa l-inkapacita' taghha ; jghid li kien jaghmel kollox huwa u kien jghin lill-konvenuta hafna izda xorta wahda kellhom tarbija fis-sena 1990 u jghid ukoll li l-istess konvenuta kellha mbaghad *breakdown.* Regghet waqghet f'dan l-istat meta tilfet it-tielet tarbija, jghid l-attur u fis-sena 1996 twieldet iz-zghira minn uliedhom u wara ghamel vasektomija, izda skond huwa l-konvenuta qabdet relazzjoni ma' terza persuna u z-zwieg sfaxxa.

Illi minn dan kollu din il-Qorti thoss li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat *stante* li dak li wassal il-partijiet biex jizzewwgu kienet it-tqala tal-konvenuta ta' eta' tant zghira ta' 15 il-sena, u ghalkemm l-attur jaghti l-impressjoni li huwa kien jiehu hsiebha, ma hemm l-ebda dubju f'ghajnejn din il-Qorti li ta' l-eta' li kien huwa u ta' l-eta' li kienet hija, l-attur approfitta ruhhu mill-istess konvenuta kemm meta kellu relazzjonijiet intimi maghha u kemm meta kawza ta' l-istess l-konvenuta harget tqila, u dan huwa iktar gravi meta l-istess attur jghid li l-konvenuta kienet tbati minn dipressjoni, izda dan ma waqfux milli jkollu din ir-relazzjoni maghha kawza ta' liema l-istess konvenuta harget tqila.

Illi ovvjament f'dan il-kuntest jinghad li l-istess konvenuta kienet sabhet ruhha f'dilemma serja *stante* li lanqas biss kienet kapaci ta' dik l-eta' tiehu hsieb lilha innfisha ahseb u ara lit-tarbija, u ghalkemm hija opponiet iz-zwieg ftit setghet taghmel hlief li taccetta l-proposta insistenti tal-attur ghaz-zwieg. Lanqas l-opposizzjoni ta' omm l-konvenuta ma waqfet lill-attur mill-hsibijiet tieghu li jidher li akkost ta' kollox, u minkejja li jghid li l-konvenuta kienet

ghada tifla, xorta wahda baqa' ghaddej bil-pressjoni tieghu sabiex l-konvenuta tizzewgu, u fl-ahhar mill-ahhar din il-Qorti thoss li fic-cirkostanzi partikolari tal-kaz u f'hiex sabitha fihom l-konvenuta, hija ma' kellhiex xelta hlief li tizzewgu u taht dan l-aspett din il-Qorti thoss li l-kunsens tal-konvenuta kien hekk vizzjat minhabba l-pressjoni li ghamel fuqha l-attur.

Illi jidher li l-istess attur baqa' dominanti ghal kollox fuq l-konvenuta anke' wara z-zwieg, u din il-Qorti thoss li fid-dawl tal-provi kollha li semghet il-versjoni tal-konvenuta hija hafna iktar verosimili, fis-sens li din il-Qorti wara li ezaminat il-provi kollha prodotti thoss li dawn juru li matul iz-zwieg l-istess attur immaltratta lill-konvenuta konsistentement u kontrarjament ghal dak li jghid huwa dejjem zied il-pressjoni fuq l-konvenuta, fl-ewwel lok minhabba li jidher li ma' kienx hemm kontroll fuq ir-relazzjonijiet intimi bejn il-koppja, tant li minkejja dak kollu li l-konvenuta ghaddiet minnhu, ripetutament inqabdet tqila, u dan meta fl-ewwel snin taz-zwieg, l-konvenut kien qed jinsisti li l-konvenuta kienet ghada zghira u ma' kienet taf xejn, izda minkejja dan ma jidhirx li kien hemm l-ebda *family planning* u certament l-attur ma uzax l-ebda restrizzjoni jew kontroll fuq ir-relazzjonijiet tieghu intimi mal-konvenuta.

Illi veru li dan jehtieg il-partecipazzjoni tal-konvenuta, pero' mill-provi prodotti jirrizulta bla ebda dubju li l-istess attur kien dominanti ghal kollox fuq il-konvenuta, u dan mhux biss ghar-rigward relazzjonijiet intimi, izda wkoll fizikament u finanzjarjament, fejn jekk il-konvenuta ma kinitx toghgbu f'xi haga l-istess attur kien juza vjolenza morali u anke' fizika fuqha u wkoll thedid.

Illi dan iwassal lil din il-Qorti sabiex tikkonkludi wkoll li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** peress li l-konvenuta, (anke' jekk ghall-mument jigi injorat li l-kunsens taghha kien vizzjat kif inghad iktar il-fuq minhabba l-pressjoni fuqha mill-attur u mis-sitwazzjoni ta' tqala'), fic-cirkostanzi li kienet fihom fejn kienet ghada litteralment tifla, certament ma' kinitx f'posizzjoni li tifhem konxjentosament is-sinifikat taz-zwieg

u l-elementi essenzjali tieghu, fil-waqt li fil-kaz tal-attur jidher li kien assulutament infattwat bil-konvenuta u ried ghal kollox jakkwistaha u jippossediha u jiddominaha u dan certament ghamlu fejn fuq kollox ma jidhirx li kien jaf jirrispettaha lis-siehba tieghu bhala membru ugwali fiz-zwieg u lanqas kien jirrispettaha d-dinjita' taghha ta' mara u ghalhekk certament li l-kuncett ta' *consortium vitae* kien ghal kollox aljen ghalih, kif fil-fatt il-provi juru li l-istess attur agixxa tul il-konvivenza tieghu mal-konvenuta.

Illi ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha abbazi tal-**artikolu 19 (1) (a) u (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u dan principarjament minhabba l-agir tal-attur fil-konfront tal-konvenuta.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn premess u b'dan illi:-

1. Tiddikjara li z-zwieg celebrat bejn il-partijiet nhar it-18 ta' Jannar 1986, null u bla effett fil-Ligi, *stante* li l-kunsens tal-konvenuta kien vizzjat abbazi tal-**artikolu 19 (1) (a) tal-Kap 255** u wkoll peress li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

BI-ispejjez kollha a karigu tal-attur.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------